PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE
Pl. Szczepański 5, 31-011 Kraków
Tel./fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98,
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-2/13/MS-11/13 Kraków, dn. 13 czerwca 2013r.

DECYZJA Nr RKR – 6/2013

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 oraz stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.),

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu – wszczętego z urzędu - postępowania przeciwko Pomorskiej Spółce Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku pod zarzutem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. stosowaniu we wzorcu umowy pod nazwą: *„Umowa o przyłączenie do sieci gazowej dla grupy przyłączeniowej B podgrupa I”* postanowienia umownego wpisanego na podstawie art. 479^{45} k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, tj. postanowienia o treści:
„Przedsiębiorstwo Gazownicze jest uprawnione do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 1 ust. 4, zaś Podmiot jest uprawniony do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 3 ust. 3 w przypadku: (...) c) wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych uniemożliwiających wykonanie przyłączenia, a w szczególności prac ziemnych z powodu zamarznięcia gruntu, prac montażowych z powodu spadku temperatury zewnętrznej poniżej 0°C” (§ 5 ust. 7 lit. c) wzorca)

2. stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej określonej w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji poprzez zamieszczenie we wzorcu umowy pod nazwą: *„Umowa o przyłączenie do sieci gazowej dla grupy przyłączeniowej B podgrupa I”* postanowienia o treści:
„W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) obowiązująca taryfa dla usługi dystrybucji gazu wysokometanowego”, co może powodować podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął

w wyniku którego uprawdopodobniono, że Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku stosuje praktyki, o jakich mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 3 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przyjęto zobowiązanie Spółki do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów

konsumentów poprzez wprowadzenie nowych zmienionych wzorców umowy, z których zostaną wykreślone kwestionowane postanowienia oraz aneksowanie zawartych umów**,**

nakłada się na Pomorską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku **obowiązek wykonania tego zobowiązania** poprzez:

1) zaniechanie stosowania we wzorcu umowy kwestionowanych postanowień poprzez wprowadzenie nowego zmienionego wzorca umowy w terminie 3 tygodni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji oraz
2) aneksowanie umów zawartych z konsumentami w oparciu o dotychczas stosowany wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienia w terminie 4 (czterech) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.)

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Pomorską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku **obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania zobowiązania** nałożonego w pkt I sentencji decyzji w terminie 5 (pięciu) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z prowadzonym badaniem wzorców umowy stosowanych w obrocie z konsumentami na rynku gazu sieciowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej „Prezesem UOKIK" – dokonał w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego analizy wzorców umowy stosowanych przez Pomorską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku – zwaną dalej „Spółką". Przedmiotem badania było wstępne ustalenie, czy warunki umów zawieranych w obrocie z konsumentami przez tego przedsiębiorcę nie naruszają chronionych prawem interesów konsumenta, tj. czy są zgodne z przepisami powołanej na wstępie ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) – zwanej dalej „ustawą o ochronie (…)".

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że Spółka zawiera w obrocie gospodarczym, w tym z konsumentami, umowy w oparciu o jednolite wzorce umowy, w tym wzorzec umowy pod nazwą: *„Umowa o przyłączenie do sieci gazowej dla grupy przyłączeniowej B podgrupa I"*.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w przedmiotowym wzorcu umowy stosowanym przez Spółkę zawarte jest postanowienie, które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} § 2 k.p.c. – zwanego dalej „Rejestrem" - oraz zapis mogący wprowadzać konsumentów w błąd co do charakteru prawnego taryfy i naruszać prawo konsumenta do rzetelnej, prawdziwej informacji, którego stosowanie może stanowić nieuczciwą praktykę rynkową określoną w art.

5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) – zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu (…)".

Mając powyższe na uwadze, postanowieniem nr RKR-33/2013 z dnia 20.02.2013r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie pod zarzutem stosowania przez Pomorską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 3 powołanej ustawy o ochronie (…), polegających na stosowaniu w w/w wzorcu umowy wykorzystywanym przez tę Spółkę postanowienia umownego wpisanego na podstawie art. 479^{45} k.p.c. do Rejestru oraz zapisu stanowiącego nieuczciwą praktykę rynkową zakazaną w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (…).

Odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz wezwanie do udzielenia wyjaśnień, Spółka w pismach z dnia 11.03.2013r. oraz 19.04.2013r. potwierdziła fakt stosowania wzorca umowy o treści zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK. Ponadto Spółka poinformowała, że aprobuje stanowisko i zastrzeżenia Prezesa UOKIK odnośnie zakwestionowanych zapisów w stosowanym dotychczas wzorcu umowy. W związku z powyższym stwierdziła, iż zobowiązuje się zaniechać stosowanej praktyki i dokonać zmiany kwestionowanych wzorców umów poprzez:

1) zaniechanie stosowania we wzorcu umowy kwestionowanych postanowień poprzez wprowadzenie nowego zmienionego wzorca umowy w terminie 3 tygodni od stwierdzenia ostateczności decyzji oraz
2) aneksowanie umów zawartych z konsumentami w oparciu o dotychczas stosowany wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienia w terminie 4 (czterech) miesięcy od wydania decyzji.

oraz wnosi o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy o ochronie (…). Na dowód tego Spółka przedłożyła projekt nowego wzorca umowy, który nie zawiera zapisów wskazanych w sentencji postanowienia o wszczęciu postępowania i niniejszej decyzji.

Analiza przedłożonego projektu wykazała, że:

1. postanowienie § 5 ust. 7 lit. c wskazane w pkt I.1. sentencji decyzji zostało wykreślone z projektu wzorca umowy a
2. w postanowieniu wskazanym w pkt I.2.sentencji decyzji został wykreślony z projektu wzorca umowy zapis *„(...) obowiązująca taryfa dla usługi dystrybucji gazu wysokometanowego"*.

Postanowieniem RKR-38/2013 z dnia 22.02.2013r. Prezes UOKiK z urzędu zaliczył w poczet dowodów informacje przesłane przez Spółkę w toku postępowania wyjaśniającego o sygnaturze RKR-403-22/12/MS.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000142725. Zakres

prowadzonej przez nią działalności obejmuje m.in. zawieranie umów o przyłączenie do sieci gazowej. W kontaktach z klientami, w tym z konsumentami, Spółka posługuje się wzorcami umowy, w tym wzorcem umowy pod nazwą: *„Umowy o przyłączenie do sieci gazowej dla grupy przyłączeniowej B podgrupa I”*. Umowy z konsumentami są zawierane w formie pisemnej. Doręczane klientom, w tym konsumentom, wzorce umów są sporządzane przez Spółkę przed zawarciem umowy i zawierają gotowe jednolite postanowienia. Oznacza to, iż Spółka stosuje w obrocie konsumenckim wzorce umów.

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwoliła na postawienie Spółce zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez:

1. zamieszczenie w w/w wzorcu umowy postanowienia o następującej treści: *„Przedsiębiorstwo Gazownicze jest uprawnione do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 1 ust. 4, zaś Podmiot jest uprawniony do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 3 ust. 3 w przypadku: (...) c) wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych uniemożliwiających wykonanie przyłączenia, a w szczególności prac ziemnych z powodu zamarznięcia gruntu, prac montażowych z powodu spadku temperatury zewnętrznej poniżej 0°C”* (§ 5 ust. 7 lit. c) wzorca) oraz

2. stosowanie nieuczciwej praktyki rynkowej określonej w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (…) polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji poprzez zamieszczenie we wzorcu umowy postanowienia o treści: *„W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) obowiązująca taryfa dla usługi dystrybucji gazu wysokometanowego”*.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami taryfy stosowane przez przedsiębiorstwa energetyczne, w tym świadczące usługi dystrybucji gazu nie są powszechnie obowiązującymi aktami prawnymi, lecz są one wzorcami umowy szczególnego rodzaju, które podlegają zatwierdzeniu przez Prezesa URE na podstawie art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 poz. 1059) – zwanej dalej „Prawem energetycznym”.

W tym miejscu należy zauważyć, iż do Rejestru zostały wpisane na podstawie art. 479^{45} k.p.c. postanowienia, które są tożsame z przedmiotowymi klauzulami zakwestionowanymi przez Prezesa UOKIK. Są to postanowienia o następującej treści (według numeracji sentencji decyzji):

- *„W przypadku wystąpienia w trakcie realizacji budowy niekorzystnych warunków atmosferycznych takich jak np. niskie temperatury poniżej -5 stopni C, ulewne deszcze trwające przez co najmniej 30 dni lub też wystąpienia innych podobnych i niezależnych od Sprzedającego przeszkód. Sprzedający zastrzega sobie prawo do przedłużenia terminów, o których mowa w ust. 1 o czas trwania tych przeszkód, nie dłużej niż o 3 miesiące”* (wpis nr 883 dokonany na podstawie wyroku SOKIK z dnia 18.05.2005r. sygn. akt XVII Amc 86/03),
- *„Ponadto stawający oświadcza, że wyżej określony termin może ulec przesunięciu z przyczyn niezależnych od strony zobowiązanej do sprzedaży a mogących wyniknąć m. in. z decyzji organów administracji rządowej, jak i samorządowej, nie sprzyjających*

warunków atmosferycznych i itp. - na co strona zobowiązana do kupna wyraża zgodę" (wpis nr 1252 dokonany na podstawie wyroku SOKIK z dnia 30.04.2007r. sygn. akt XVII Amc 66/06).

Mając powyższe ustalenia na uwadze Prezes UOKIK zważył, co następuje:

Treść art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie (...) ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy treści wzorców umowy stosowanych przez Spółkę wobec nieograniczonego kręgu adresatów, tj. wszystkich zainteresowanych ich treścią aktualnych i potencjalnych klientów przedsiębiorstwa energetycznego, którym - na gruncie art. 4 ust. 11 ustawy o ochronie (…) - przysługuje status konsumenta. Zdaniem Prezesa UOKIK rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą albo mogli być klientami Spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKIK działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w/w ustawy, a dotyczące jej postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (…) – przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Aby możliwe było zatem stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

1. działania przedsiębiorcy winny mieć bezprawny charakter, tzn. być sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a jednocześnie
2. działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Odnosząc się do pierwszej z przesłanek art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (…), tj. bezprawności działań przedsiębiorcy, stwierdzić należy, iż bezprawność rozumie się jako sprzeczność zachowania danego podmiotu z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego. Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Jako „bezprawne" należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. „*Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego*

sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa." (vide: „*Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz"*, pod redakcją J. Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, 2000, s.117 – 118). Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tzn. niezależnym od wystąpienia szkody, czy zaistnienia zamiaru po stronie podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Podkreślenia wymaga okoliczność, że przepisy w/w ustawy o ochronie (…) nie definiują pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy, na co zwrócił uwagę SOKiK w wyroku z dnia 23.06.2006r. (sygn. akt XVIII Ama 32/05), stwierdzając, iż art. 23a ust. 2 ustawy o ochronie (…) z 15 grudnia 2000r. – którego odpowiednikiem w ustawie o ochronie (…) z dnia 16 lutego 2007r. jest art. 24 ust. 2 – nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. Analizując powyższą przesłankę należy mieć na uwadze, iż zarzut bezprawnego działania przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie dotyczy także stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych- tj. naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 3 tej ustawy o ochronie (…).

Niemniej jednak, ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku art. 24 ust. 2 pkt 1 wprost identyfikuje działanie przedsiębiorcy jako bezprawne – mianowicie, działanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do Rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK, co SOKIK potwierdził w innym wyroku z dnia 25.03.2004r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), stwierdzając, że można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} k.p.c. Zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowny zawierający postanowienia o treści już wpisanej do Rejestru stanowi wystarczającą przesłankę do stwierdzenia bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Ad I.1.

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (…) konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje we wzorcu umownym postanowienia, które zostały wpisane do prowadzonego przez Prezesa UOKIK Rejestru. Pokreślenia wymaga, że wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479^{36} — 479^{45} k.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy postanowienia wzorca były, czy też nie były zastosowane przy konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie — Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479^{43} k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do Rejestru oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych, tj. stosowanych także przez innych

przedsiębiorców. Prezes UOKIK może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do Rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2.12.2005r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 [art. 24 ust. 2 aktualnej ustawy – przyp. własny UOKIK] poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 z późń. zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do Rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do Rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do Rejestru, przy czym wpis do Rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Analogicznie orzekł Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 29.09.2005r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2003r. (sygn. akt III CZP 95/03), stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479^{43} k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego Rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25.05.2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do Rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Takie stanowisko zajął także Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 13.07.2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479^{45} § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów* (...)". W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a uokik* [obecnie art. 24 – przyp. własny UOKIK] *obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru* (…). *Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a uokik znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)."* Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia wzorców umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Przedmiotem niniejszego postępowania jest wykazanie, że zakwestionowane przez Prezesa UOKIK zapisy wzorca umowy stosowane przez Spółkę przy świadczeniu usług przyłączania do sieci gazowej, są tożsame z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnymi wyrokami SOKIK wymienionymi w niniejszej decyzji i wpisanych do

Rejestru. Dodatkowo podkreślenia wymaga okoliczność, że wszystkie postanowienia wpisane do Rejestru, które zostały wskazane w niniejszej decyzji oraz postanowienie wskazane w sentencji decyzji dotyczą zaspokajaniem potrzeb bytowych konsumentów.

Postanowienie wskazane w pkt I.1. sentencji decyzji o treści: *„Przedsiębiorstwo Gazownicze jest uprawnione do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 1 ust. 4, zaś Podmiot jest uprawniony do przedłużenia terminu, o którym mowa w § 3 ust. 3 w przypadku: (...) c) wystąpienia niekorzystnych warunków atmosferycznych uniemożliwiających wykonanie przyłączenia, a w szczególności prac ziemnych z powodu zamarznięcia gruntu, prac montażowych z powodu spadku temperatury zewnętrznej poniżej 0°C”* jest – w ocenie Prezesa UOKIK - tożsame z treścią postanowień wpisanych do Rejestru pod pozycją 883 oraz 1252, które zostały wymienione powyżej w treści decyzji. Zacytowane powyżej postanowienie oraz postanowienia wpisane do Rejestru dotyczą wyłączenia odpowiedzialności Spółki za niewykonanie, bądź nienależyte wykonanie umowy spowodowane okolicznościami określonymi przez nią jako „*warunki pogodowe uniemożliwiające prowadzenie robót budowlanych”*. Pokreślenia wymaga, że w świetle aktualnej linii orzeczniczej SOKIK *„niekorzystne warunki atmosferyczne”* lub wskazana przez Spółkę w przedmiotowej klauzuli tożsama okoliczność „*warunki pogodowe uniemożliwiające prowadzenie robót budowlanych”* nie mogą być uznane za uzasadnienie wyłączenia jej odpowiedzialności za niewybudowanie lub zwłokę w realizacji sieci gazowej lub jej elementów. Dowodem trafności powyższego poglądu są powołane wyroki SOKIK, w których Sąd konsekwentnie i jednoznacznie uznał, że nie zawsze niesprzyjające warunki atmosferyczne lub pogodowe przy obecnej technologii budowlanej mogą skutkować przedłużeniem prac budowlanych w ramach prowadzonej inwestycji. Zdaniem Sądu wyłączają one odpowiedzialność przedsiębiorcy względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Dotyczy to sytuacji, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy następuje wprawdzie z przyczyn niezależnych, ale zawinionych przez przedsiębiorcę (np. konieczność przerwania robót na skutek mrozów z powodu nieosiągnięcia planowanego stadium realizacji). W tym stanie rzeczy należy uznać, że analizowane postanowienie narusza interesy konsumentów, wyłączając odpowiedzialność Spółki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a ponadto jest tożsame z postanowieniami wpisanymi do Rejestru zarówno pod względem treści, jak i stanu faktycznego.

Ad I.2.

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie (…) konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje nieuczciwe praktyki rynkowe. Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu (…) praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę wprowadzająca w błąd (ust. 2). Natomiast - stosownie do art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzające w błąd działanie może w szczególności polegać na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji.

Obowiązek rzetelnego informowania przez przedsiębiorców konsumentów o istotnych okolicznościach związanych z nabywanym produktem, w szczególności o jego cechach, parametrach techniczno-eksploatacyjnych, cenie, ewentualnym istnieniu szczególnej korzyści cenowej związanej z zakupem danego towaru obejmuje wszystkie etapy sprzedaży, począwszy od przekazów reklamowych, których celem jest zainteresowanie potencjalnych nabywców ofertą handlową przedsiębiorcy, aż do momentu zawarcia umowy, której przedmiotem będzie nabycie towaru. Powyższy obowiązek obejmuje również – w przypadku usług, których świadczenie podlega szczególnemu reżimowi prawnemu, jak np. dostarczanie i dystrybucja gazu – wskazanie powszechnie obowiązujących aktów prawnych określających prawa i obowiązki stron umowy oraz innych regulacji określających zasady świadczenie tych usług, jak w niniejszej sprawie taryf. Szczególne znaczenie ma początkowa faza sprzedaży, gdyż właśnie na tym etapie podejmowane przez profesjonalistów działania, a zwłaszcza treść oferowanych przez nich konsumentom wzorców umowy, mogą wpłynąć na decyzje konsumentów w zakresie zakupu towarów.

Spółka wprowadziła do przedmiotowego wzorca umowy zapis wymieniony w pkt I.2. sentencji decyzji w brzmieniu:

„W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) obowiązująca taryfa dla usługi dystrybucji gazu wysokometanowego,”

który może sugerować, iż taryfa jest powszechnie obowiązującym aktem prawnym, podczas gdy w rzeczywistości jest ona wzorcem umowy szczególnego rodzaju, ponieważ podlega zatwierdzeniu przez Prezesa URE na podstawie powołanego wyżej art. 23 ust. 2 pkt 2 Prawa energetycznego. Działanie takie może wprowadzać konsumentów w błąd co do charakteru prawnego taryfy i niewątpliwie narusza prawo konsumenta do rzetelnej, prawdziwej informacji. Może też wpływać na postrzeganie i ocenę oferty Spółki, a tym samym może prowadzić do istotnego zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, a więc jego decyzji dotyczącej umowy.

Odnosząc się do drugiej przesłanki, tj. naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, stwierdzić należy, iż ustawa o ochronie (...) nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w treści art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle - powołanego na początku uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie (...) należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta przedsiębiorcy – czyli konsumenta. Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12.09.2003r. (sygn.: I CKN 504/01) stwierdził, iż nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów. Oceniane w niniejszej decyzji działania Spółki odnoszą się do wszystkich jego aktualnych i przyszłych (potencjalnych) klientów, a zatem dotyczą zbiorowych interesów konsumentów.

Uwzględniając powyższy wywód, Prezes UOKIK uznał, że zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do zakwalifikowania działań Spółki jako praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie (...). Stosownie do art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że przedsiębiorca narusza zakaz określony w art. 24 w/w ustawy o ochronie (…), a także po przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania zarzucanych im praktyk, jak również do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym naruszeniom, Prezes UOKIK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Analiza przedłożonych przez Spółkę dokumentów i wyjaśnień wykazała, że Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku zobowiązała się do zaniechania stosowania kwestionowanych przez Prezesa UOKIK postanowień umownych, na dowód czego przedstawiła projekt nowego zmienionego wzorca umowy dostosowanego do obowiązującego porządku prawnego. Zobowiązując się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa UOKIK naruszeniom, Spółka postanowiła wyeliminować z obrotu z konsumentami przedmiotowe postanowienia poprzez wprowadzenie nowego wzorca umowy, z którego zostały wykreślone kwestionowane postanowienia oraz aneksowanie umów zawartych w oparciu o wzorzec zawierający kwestionowane zapisy.

Na podstawie art. 28 ust. 3 w/w ustawy o ochronie (…) Prezes UOKIK nałożył na Spółkę obowiązek wykonania zobowiązania poprzez:

1) zaniechanie stosowania we wzorcu umowy kwestionowanych postanowień poprzez wprowadzenie nowego zmienionego wzorca umowy w terminie 3 tygodni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji oraz
2) aneksowanie umów zawartych z konsumentami w oparciu o dotychczas stosowany wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienia w terminie 4 (czterech) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

a na podstawie art. 28 ust. 3 w/w ustawy o ochronie (…) - obowiązek złożenia sprawozdania o wykonaniu zobowiązania nałożonego w pkt I sentencji decyzji w terminie 5 (pięciu) miesięcy od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (…) w związku z art. 479^{28} § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Krakowie (31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5).

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Marek Szarzyński
Zastępca Dyrektora Delegatury

Otrzymują:
1 x **Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.** – ul. Wałowa 41/43, 80-858 Gdańsk
1 x a/a